

Kamu Harcamaları ve Enflasyon İlişkisi: OECD Örneği

Hasan Hüseyin Aleçakır¹

Hatice Dayar²

Özet

Bu çalışma, 38 OECD üyesi ülke için kamu harcamaları ile enflasyon arasındaki nedensellik ilişkisini incelemektedir. Analizde, kamu harcamaları göstergesi olarak kamu harcamaları/GSYH oranı, enflasyon göstergesi olarak ise tüketici enflasyon oranı kullanılmıştır. Veriler, Dünya Bankası (WDI) veri tabanından derlenen yıllık panel veri setinden elde edilmiştir. Değişkenlerdeki yatay kesit bağımlılığı Pesaran CDLM ve $CDLM_{adj}$ testleri kullanılarak sınanmıştır. Bu bağımlılığın tespit edilmesi üzerine, durağanlık analizi ikinci nesil Pesaran CIPS birim kök testi kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Ayrıca, modellerdeki eğim katsayılarının heterojenliği Pesaran-Yamagata Delta testi ile doğrulanmıştır. Bu bulgular doğrultusunda hem heterojenliği hem de yatay kesit bağımlılığını dikkate alan Emirmahmutoglu ve Köse (2011) panel nedensellik yaklaşımı uygulanmıştır. Sonuçlar, panel genelinde %1 anlamlılık düzeyinde kamu harcamalarından enflasyona doğru tek yönlü bir nedensellik olduğunu göstermektedir. Ülke bazında bakıldığında; Kanada, Şili, Fransa, İzlanda, İsrail, Kore, Yeni Zelanda, İsviçre ve Türkiye’de kamu harcamalarından enflasyona doğru anlamlı bir nedensellik tespit edilirken, enflasyon oranları ile kamu harcamaları arasında ampirik bir ilişki bulunamamıştır. Bulgular, OECD örnekleminde kamu harcamalarının toplam talep ve finansman kanalları üzerinden enflasyon dinamiklerini etkileyebileceğini göstermektedir. Dolayısıyla, harcama düzeyinin yanı sıra harcama bileşiminin ve konjonktürel koşullarla uyumlu maliye politikasının enflasyonla mücadelede kritik bir rol oynadığını ortaya koymaktadır.

1 Kutahya Dumlupınar University, hasan.alecakir@dpu.edu.tr (ORCID: 0009-0000-9397-5285)

2 Kutahya Dumlupınar University, hatice.dayar@dpu.edu.tr (ORCID: 0000-0003-1186-5125)

1. GİRİŞ

Enflasyon, fiyatlar genel düzeyinin sürekli ve belirgin artışına bağlı olarak gelir dağılımı, tasarruf ve yatırım kararları üzerinde bozucu etkiler yaratan temel sorunlardan biri olarak görülmektedir. Son yıllarda küresel ekonomiyi sarsan şoklar, enflasyonun hem düzeyini hem de belirleyicilerini yeniden tartışma gündemine taşımıştır. Bu bağlamda küresel finansal kriz ile 2020'nin ilk çeyreğinde ortaya çıkan COVID-19 pandemisi, dünya ekonomilerinde arz-talep dengelerini ve maliyet yapısını ciddi biçimde etkilemiştir. Pandemi sürecinde derinleşen ekonomik problemler ve tedarik zinciri kırılmaları küresel maliyet artışlarını hızlandırmakta ve bu durum hemen tüm ekonomiler için enflasyonist baskıları artıran bir tehdit oluşturmaktadır. Bu durum, küresel enflasyon 2022'de %7,9 ile zirveye çıktıktan sonra 2023'te %5,9 seviyesine gerilerken küresel finansal kriz sonrası dönemde (örnek 2013 yılı) görece düşük bir enflasyon oranında görülmektedir. Ayrıca bu farklılaşma enflasyonun oluşumunda rol oynayan dinamiklerin dönemsel şoklara göre değişebildiğini ortaya koymaktadır. Dolayısıyla enflasyonun ortaya çıkışında rol oynayan unsurların belirlenmesi, sürecin doğru anlaşılması açısından önem taşımaktadır.

Enflasyonun hangi mekanizmalarla ortaya çıktığını açıklığa kavuşturmak hem politika tasarımı hem de ampirik analizlerin sağlamlığı açısından kritik önem taşımaktadır. Enflasyona yol açan faktörler genel olarak talep yönlü, maliyet yönlü, ithal ve yapısal enflasyon başlıkları altında ele alınmaktadır. Parasal genişleme, enflasyonist talep baskıları, maliyet itişli şoklar ve yapısal aksaklıklar birlikte ya da ayrı ayrı fiyatlar üzerinde yukarı yönlü etki yaratabilmektedir. Ek olarak, enflasyonun dinamik ve karmaşık bir süreç olması, bu unsurların etkilerini pratikte kesin biçimde ayırtırmayı güçleştirmektedir (Totonchi, 2011). Bu unsurların fiyatlar genel düzeyi üzerindeki etkisi, farklı iktisadi teoriler tarafından çeşitli kanallar üzerinden yorumlanmaktadır.

Enflasyona ilişkin teorik açıklamalar; kısa-uzun dönem ayrımı, kapalı-açık ekonomi analizleri, düşük-yüksek-hiper enflasyon yaklaşımları, rekabet yapısına dayalı modeller ve maliye-para politikası etkileşimini esas alan perspektifler üzerinden çeşitlenmektedir (Kibritçioglu, 2002). Dolayısıyla enflasyon, farklı iktisadi mekanizmaların eşzamanlı etkisi altında şekillenen çok boyutlu bir olgu olarak değerlendirilebilir (Tuncer and Yıldız, 2024). Bu çok boyutluluk, enflasyonun belirleyicilerini incelerken maliye politikası kanallarının da özellikle dikkate alınmasını gerekli kılmakta ve dolayısıyla enflasyonun nedenlerini sınıflandırmak ve işleyiş kanallarını tartışmak için hareket noktasını oluşturmaktadır.

Maliye politikası araçları içinde kamu harcamaları hem toplam talep hem de maliyet ve beklentiler kanalıyla fiyatlar genel düzeyini etkileyebilecek başlıca unsurlardan biridir. Kamu harcamaları; sosyal refah programları, altyapı yatırımları, savunma, sağlık, eğitim ve idari hizmetler gibi geniş bir alanı kapsamaktadır. Ek olarak, ekonomik büyüme, istihdam ve gelir dağılımı üzerinde doğrudan veya dolaylı sonuçlar doğurabilmektedir. Devletler kamu hizmetlerine ve altyapıya yaptıkları harcamalarla verimliliği artırmayı, ekonomik faaliyeti desteklemeyi ve yaşam standartlarını yükseltmeyi hedeflemektedir. Bu bağlamda kamu harcamalarının düzeyi ve bileşimi toplam talep koşulları ve göreceli fiyatlar üzerinden enflasyon dinamikleriyle yakından ilişkilidir. Özellikle vergi gelirleri veya borçlanma imkânlarında eşdeğer bir artış olmaksızın harcamaların hızla genişlemesi, toplam talebi yükselterek enflasyonist baskıları artırabilir (Korkmaz and Güvenoğlu, 2021). Bunun yanında kamu kaynaklarının belirli sektörlerle yoğunlaşması da göreceli fiyatları değiştirerek fiyatlar genel düzeyine yansıyabilmektedir. Dolayısıyla kamu harcamaları ile enflasyon arasındaki ilişki, ülkelerin ekonomik ve kurumsal özelliklerine bağlı olarak farklı kanallardan işleyen karmaşık ve çok boyutlu bir etkileşim alanı sunmaktadır.

Bu çalışmanın amacı, kamu harcamalarının enflasyon üzerindeki etkisini OECD ülkelerinde nedensellik ilişkisi çerçevesinde incelemektir. Çalışma beş bölüme ayrılmıştır. Giriş bölümünün ardından ikinci bölümde kamu harcamaları ile enflasyon arasındaki ilişkinin teorik temelleri ele alınmakta, üçüncü bölümde ampirik literatür sistematik biçimde özetlenmekte, dördüncü bölümde veri seti, model ve yöntem tanımlanarak bulgular sunulmakta ve beşinci bölümde sonuç ile politika çıkarımları değerlendirilmektedir.

2. TEORİK ÇERÇEVE

Kamu harcamaları ile enflasyon arasındaki ilişki, kamu maliyesi literatüründe hem kuramsal hem de ampirik düzeyde yoğun biçimde tartışılan, yönü ve şiddeti ülkelere ve dönemlere göre değişebilen bir nedensellik sorunudur. Bu doğrultuda bir yandan kamu harcamalarının düzeyi, bileşimi ve finansman yöntemi toplam talep, para arzı ve beklentiler kanalıyla enflasyonu etkilerken diğer yandan enflasyon da vergi gelirlerinin reel değerini, faiz ödemelerinin büyüklüğünü ve kamu harcamalarının bileşimini dönüştürerek kamu maliyesi kararlarını şekillendirmektedir (Musgrave, 1959; Friedman, 1968; Sargent and Wallace, 1981; Woodford, 1995). Birçok kamu harcaması ve enflasyon ilişkisi teorisinden bahsedilmekle birlikte bu çalışmanın amacına uygun olarak iktisat okullarının bakış açılarına göre kamu harcaması enflasyon ilişkisi açıklanmaktadır. Bu doğrultuda, iktisadi düşünce tarihine bakıldığında bu ilişkinin tek yönlü ve mekanik bir bağ olarak değil, çoğu

zaman geri beslemeli ve kurumsal çerçeveye duyarlı bir süreç olarak ele alındığı görülmektedir. Farklı ekoller, nedenselliğin yönü ve mekanizmaları hakkında birbirinden farklı, hatta kimi zaman zıt beklentiler üretmektedir.

Klasik ve neoklasik görüş devletin rolünü “gece bekçisi devlet/jandarma devlet” anlayışı çerçevesinde savunma, adalet ve bazı altyapı hizmetleriyle sınırlandırırken, fiyat ve ücretlerin esnek olduğu varsayımı altında uzun dönemde ekonominin kendiliğinden tam istihdama yöneldiğini kabul etmektedir. Bu çerçevede enflasyonun temel açıklamasını miktar teorisi üzerinden para arzı dinamikleriyle ilişkilendirmektedir (Pehlivan, 2015). Fisher’in $M.V = P.Y$ denkleminde reel çıktı ve dolaşım hızının uzun dönemde görece sabit kabul edilmesi, fiyat düzeyinin parasal büyüklükler tarafından belirlendiği ve enflasyonun esasen para arzındaki aşırı artışların sonucu olduğu tezini güçlendirmektedir (Fisher, 1911). Bu bakış açısında kamu harcamalarından enflasyona doğru nedensellik doğrudan değildir. Bütçe açıklarının parasal finansmanla karşılanması halinde gündeme gelmekte, para arzının kontrol altında tutulduğu rejimlerde kamu harcamalarının tek başına kalıcı enflasyon yaratamayacağı savunulmaktadır (Friedman, 1968).

Keynesyen iktisat, özellikle eksik istihdam ve talep yetersizliği koşullarında, kamu harcamalarını toplam talebi canlandıran temel bir istikrar politikası aracı olarak konumlandırmaktadır. Keynes’in *The General Theory of Employment, Interest and Money* adlı eseri, özel sektör talebinin yetersiz olduğu durumlarda devlet harcamalarının artırılması gerektiğini savunmaktadır (Keynes, 1936). Lerner’in (1943) fonksiyonel maliye yaklaşımı, bütçe açığı veya fazlasının kendisinden çok bu araçların istihdam ve fiyat düzeyi üzerindeki sonuçlarının değerlendirilmesi gerektiğini vurgulayarak eksik istihdam koşullarında kamu harcaması artışlarının üretimi ve istihdamı artırırken enflasyonist baskı yaratmayacağını ancak tam istihdam civarında aynı genişleyici maliye politikasının fiyatlar genel düzeyini yukarı iteceğini ifade etmektedir (Lerner, 1943). Bu çerçevede Keynesyen literatür, konjonktüre bağlı olarak kamu harcamalarından enflasyona doğru nedenselliğin gücünün değişeceğini, çıktı açığının yüksek olduğu dönemlerde harcama artışlarının daha çok reel büyüme ve istihdam üzerinden etkili olacağını, çıktı açığının kapandığı dönemlerde ise aynı harcama artışlarının enflasyona neden olacağını öngörmektedir (Keynes, 1936; Blinder and Solow, 1973).

Kamu tercihi ve anayasal iktisat literatürü, siyasetçilerin ve bürokratların da bireysel çıkarlarını maksimize etmeye çalışan aktörler olduğunu varsayarak, kamu harcamaları-enflasyon ilişkisinin siyasi teşvikler ve kurumsal kısıtlar çerçevesinde analiz edilmesi gerektiğini vurgulamaktadır (Buchanan and

Tullock, 1962; Brennan and Buchanan, 1980). Seçim dönemleri öncesinde oy maksimizasyonu amacıyla kamu harcamalarının artırılması ve vergilerin ertelenmesi ya da düşük tutulması, bütçe açıklarının büyümesine ve özellikle para politikasının gevşek olduğu veya merkez bankası bağımsızlığının zayıf olduğu rejimlerde enflasyonist baskıların artmasına yol açabilmektedir (Nordhaus, 1975; Alesina and Tabellini, 1990). Diğer taraftan enflasyonun kendisi, vergi direncinin ve kayıt dışılığın yüksek olduğu ekonomilerde “örtük vergi” işlevi gören bir finansman aracı olarak kullanılabilir. Bu durumda siyasal otoriteler açıkça vergi artırmak yerine enflasyon yoluyla reel servet transferi gerçekleştirmeyi tercih edebilmektedir (Brennan and Buchanan, 1980). Böyle bir politik-ekonomik ortamda, hem genişleyici ve popülist kamu harcamalarından enflasyona doğru, hem de artan enflasyonun yarattığı toplumsal baskı ve kurumsal reform ihtiyacından kamu harcamalarına ve bütçe kuralı uygulamalarına doğru işleyen çift yönlü bir nedensellik ilişkisi söz konusu olmaktadır (Buchanan and Wagner, 1977; Alesina and Perotti, 1996).

3. LİTERATÜR

Kamu harcamaları ile enflasyon arasındaki ilişkiye dair literatür, söz konusu ilişkinin yönü ve büyüklüğünün ülkelerin yapısal özelliklerine, harcama bileşimine ve kullanılan ampirik yöntemle bağlı olarak değişebildiğini göstermektedir. Bu bölümde, bu ilişkiyi ele alan ulusal ve uluslararası ampirik çalışmalar sistematik biçimde özetlenmektedir. Mevcut bulguların örtüştüğü noktalar ile ayrıştığı alanlar tartışılmakta ve böylece çalışmanın ampirik motivasyonu temellendirilmektedir. Çoğu ampirik çalışma, kamu harcamalarındaki artışın enflasyon üzerinde pozitif ve anlamlı bir etkiye sahip olduğunu göstermektedir (Barro and Bianchi, 2025; Ashley, Gariba, Issifu, Agbenuvor, and Ackah, 2024; Hamadouche, 2024; Ekong, Umoh ve Akpan, 2025; Barro and Bianchi, 2023; Hamadouche, Hamadouche, Ghandour, Hamadouche, and Boutrig, 2024; Srivastava, Kanaujiya, and Kannoujia, 2024; Shifaniya, Hettiarachchi, Weeraddana, and Parmila, 2022). Özellikle OECD ülkeleri, Cezayir, Gana, Hindistan, Endonezya, Irak ve Sri Lanka gibi farklı ekonomik yapılarda yapılan analizlerde, kamu harcamalarındaki artışın enflasyon oranlarını yükselttiği tespit edilmiştir. Teorik olarak, kamu harcamalarının enflasyon üzerindeki etkisi, talep yönlü baskı ve kamu finansmanının para arzı üzerindeki etkileriyle açıklanmaktadır (Barro and Bianchi, 2025; Ashley, Gariba, Issifu, Agbenuvor, and Ackah, 2024; Varvarigos, 2010; Jiang, Puzzello, and Zhang, 2022).

Kamu harcamalarının bileşimi, enflasyon üzerindeki etkiyi belirlemede kritik öneme sahiptir. Yatırım (sermaye) harcamaları kısa vadede enflasyonu

arttırabilirken, cari harcamalar (maaş, sübvansiyon vb.) enflasyon üzerinde daha güçlü ve kalıcı bir baskı oluşturabilir (Klein and Linnemann, 2023; Nwamuo, 2022; Y.O. and E.R., 2023 Ekong, Umoh ve Akpan, 2025; Hamadouche, Hamadouche, Ghandour, Hamadouche, and Boutrig, 2024; Hamadouche, 2024; Seccareccia, 2023). Bazı çalışmalarda ise sermaye harcamalarının enflasyon üzerinde negatif veya önemsiz etkisi olduğu, cari harcamaların ise pozitif ve anlamlı etkisi olduğu bulunmuştur (Y.O. and E.R., 2023 Ekong, Umoh ve Akpan, 2025; Hamadouche, Hamadouche, Ghandour, Hamadouche, and Boutrig, 2024; Hamadouche, 2024; Joy, Okafor ve Abaa, 2021; Ihekwereme, 2025).

Ülke bazında yapılan analizlerde, kamu harcamalarının enflasyon üzerindeki etkisi farklılık göstermektedir. Örneğin, Cezayir’de %1’lik kamu harcaması artışı uzun vadede %0,23, kısa vadede ise %2’lik enflasyon artışına yol açmaktadır (Hamadouche, 2024; Ekong, Umoh ve Akpan, 2025; Hamadouche, Hamadouche, Ghandour, Hamadouche, and Boutrig, 2024). Gana’da kamu harcamaları, enflasyonun %21’ini açıklamaktadır (Ashley, Gariba, Issifu, Agbenuvor, and Ackah, 2024). Endonezya ve Hindistan’da ise kamu harcamalarındaki artışın enflasyonu artırdığı ancak etkinin büyüklüğünün döneme ve harcama türüne göre değiştiği görülmektedir (Barro and Bianchi, 2025; Kara ve Yuliawan, 2023; Mandala, 2020; Nugroho ve Utomo, 2022). Bazı ülkelerde ise, uzun vadede kamu harcamalarının enflasyon üzerindeki etkisi azalmakta veya negatifleşebilmektedir (Ekong vd., 2025; Nwamuo; 2022; Brahmia, 2025; Fernandı ve Loja, 2020; Toriola, Adebosin, Oyewole ve Aberu, 2022).

Birçok çalışmada, kamu harcamalarındaki artışın enflasyonu tetiklediği ancak enflasyonun da kamu harcamalarını etkileyebildiği (tek yönlü veya çift yönlü nedensellik) bulunmuştur (Bakırtaş, 2002; Şahin ve Özenç, 2007; Ezirim vd., 2008; Magazzino, 2011; Akçacı ve Kocağ, 2013; Korkmaz ve Karakuş, 2018; Bölükbaş ve Alp, 2018; Güneş, 2020 Korkmaz ve Güvenoğlu, 2021; Ezirim, Muoghalu, Elike, 2008; Kara ve Yuliwan, 2023; Attari ve Javed, 2013; Hamadouche vd., 2024; Ebisine, 2021; Tuncer, Yıldız, 2024). Özellikle gelişmekte olan ülkelerde, kamu harcamalarındaki artışın enflasyon üzerinde daha güçlü bir nedensel etkisi olduğu tespit edilmiştir (Ashley vd., 2024; Hamadouche 2024; Ekong vd., 2024; Hamadouche vd., 2024; Srivastava vd., 2024; Shifaniya vd., 2022).

4. YÖNTEM ve BULGULAR

Bu çalışmada kamu harcamaları ile enflasyon oranı arasındaki nedensellik ilişkisi, OECD’ye üye 38 ülkeyi kapsayan ve 2013-2024 dönemine ait

verilerden oluşan bir panel veri seti kullanılarak analiz edilmektedir. Ekim 2024 itibarıyla OECD üyesi ülkeler şunlardır: Avustralya, Avusturya, Belçika, Kanada, Şili, Kolombiya, Kosta Rika, Çekya, Danimarka, Estonya, Finlandiya, Fransa, Almanya, Yunanistan, Macaristan, İzlanda, İrlanda, İsrail, İtalya, Japonya, Kore Cumhuriyeti (Güney Kore), Letonya, Litvanya, Lüksemburg, Meksika, Hollanda, Yeni Zelanda, Norveç, Polonya, Portekiz, Slovakya, Slovenya, İspanya, İsveç, İsviçre, Türkiye, Birleşik Krallık ve Amerika Birleşik Devletleri. Analizde kullanılan değişkenlerden kamu harcaması düzeyini temsil eden kamu harcamaları/GSYH oranına (KH) ve enflasyon oranına (EO) ilişkin veriler, Dünya Bankası'nın World Development Indicators (WDIa, 2025; WDIb, 2025) veri tabanından derlenmiştir.

Kamu harcamaları ve enflasyon arasındaki nedensellik ilişkisini 38 OECD ülkesinde tahmin edebilmek amacıyla aşağıdaki eşitliklerdeki modeller oluşturulmuştur:

$$KH_{it} = \beta_0 + \beta_1 EO_{it} + e_{it} \quad (1)$$

$$EO_{it} = \beta_0 + \beta_1 KH_{it} + e_{it} \quad (2)$$

Model 1 ve Model 2'de KH kamu harcamalarının düzeyini, EO ise enflasyon oranını temsil etmektedir. Eşitliklerde i panel birimlerini, t zaman boyutunu e ise hata terimini göstermektedir. Bu çalışmanın araştırma yönteminde temel amaç modele dahil edilen ülkelerdeki kamu harcamaları ile enflasyon oranı arasındaki nedensel bir ilişki olup olmadığını ortaya koymaktır. Değişkenler arasındaki nedensellik ilişkisinin incelenmesinde Emirmahmutoğlu ve Köse (2011) tarafından geliştirilen Granger nedensellik testi kullanılmıştır. Emirmahmutoğlu ve Köse (2011) yaklaşımı, Granger nedensellik çerçevesini esas almakla birlikte heterojen panel veri modelleri için uyarlanmış bir testtir. Bu yöntemin önemli avantajlarından biri, tahmin edilen modellerde yatay kesit bağımlılığının bulunması durumunda dahi uygulanabilir olmasıdır. Ayrıca, söz konusu test seriler arasında eşbütünleşme ilişkisinin bulunmadığı durumlarda da geçerli ve etkin sonuçlar sunabilmektedir.

Geleneksel VAR sürecine dayalı nedensellik analizinde, değişkenler durağan kabul edildiğinde Wald istatistiklerinin asimptotik olarak ki-kare dağılımına uyduğu varsayılmaktadır. Ancak serilerin bütünleşme derecelerinin net biçimde tespit edilememesi durumunda ortaya çıkan sorunları aşmak amacıyla Toda ve Yamamoto (1995) alternatif bir yaklaşım önermiştir. Bu yaklaşımda yatay kesit bağımlılığı ile hem kesit sayısının (N) hem de zaman boyutunun (T) görece küçük olması gibi hususlar dikkate alınmamaktadır. Emirmahmutoğlu ve Köse (2011) ise bu sınırlılıkları göz

önünde bulundurarak heterojen panellerde yatay kesit bağımlılığını ve N ile T'nin görece küçük olduğu durumları da hesaba katan, panel veri bağlamında daha esnek ve güvenilir bir nedensellik testi geliştirmişlerdir.

Söz konusu nedensellik analizinin ilk aşamasında uygun gecikme uzunluğunu belirlemek amacıyla panel VAR modeli tahmin edilmektedir. Ardından, seriler arasında en yüksek bütünleşme derecesine sahip değişken için tespit edilen bütünleşme seviyesi, modele ek gecikme sayısı olarak $k_i + dmax_i$ biçiminde dahil edilerek VAR sistemi yeniden tahmin edilmektedir. Emirmahmutoğlu ve Köse (2011) tarafından heterojen paneller için geliştirilen bu nedensellik yaklaşımında, “nedensellik yoktur” biçimindeki sıfır hipotezini test etmek amacıyla Fisher (1932) tarafından geliştirilen ve panel için birleştirilmiş test istatistiğinin elde edilmesine imkân veren istatistik kullanılmaktadır.

$$\ddot{e} = -2 \sum_{i=1}^N \ln(p_i) \quad (3)$$

Söz konusu test istatistiği, ki-kare dağılımına sahip olup $2N$ serbestlik derecesi ile tanımlanmaktadır. Buradapipi, i 'nci yatay kesit birimine ilişkin Wald istatistiğinin olasılık değerini ifade etmektedir. Ancak bu test istatistiği, yatay kesitler arasında karşılıklı etkileşimin bulunduğu, başka bir ifadeyle yatay kesit bağımlılığının var olduğu durumlarda etkinliğini yitirmektedir. Bu sorunu giderebilmek amacıyla Emirmahmutoğlu ve Köse (2011), bootstrap yaklaşımını kullanarak heterojen panel modellerine uyarlanmış ve $k_i + dmax_i$ ve $k_i + dmax_i$ gecikme yapısını içeren aşağıdaki VAR modelini önermişlerdir (Emirmahmutoğlu ve Köse, 2011).

$$x_{i,t} = \mu_t^x + \sum_{j=1}^{k_i+dmax_i} A_{11,ij} x_{i,t-j} + \sum_{j=1}^{k_i+dmax_i} A_{12,ij} y_{i,t-j} + u_{i,t}^x \quad (4)$$

$$y_{i,t} = \mu_t^y + \sum_{j=1}^{k_i+dmax_i} A_{21,ij} x_{i,t-j} + \sum_{j=1}^{k_i+dmax_i} A_{22,ij} y_{i,t-j} + u_{i,t}^y \quad (5)$$

Eşitlik 4 ve 5'te $dmax_i$ modeldeki her bir yatay kesit birimi için maksimum bütünleşme derecesini, t zaman boyutunu, i yatay kesit birimlerini göstermektedir. Denklemlerde x değişkeninden y değişkenine ya da tam tersine nedensellik ilişkisi olup olmadığı tahmin edilmektedir.

Emirmahmutoğlu ve Köse (2011) nedensellik analizini gerçekleştirmeden önce modellerde yatay kesit bağımlılığının varlığı ve modellerin homojenliklerinin test edilmesi gerekmektedir. Bu yüzden öncelikle modellerde kullanılan değişkenlerin yatay kesit bağımlılığına sahip olup olmadıkları veri seti $N > T$ özelliğine sahip olduğu için Pesaran'nın (2004) geliştirdiği CD_{LM} ve Pesaran vd. (2008)'in geliştirdiği $CDLM_{adj}$ testleri ile sınanmıştır. Tablo 1'deki sonuçlar değerlendirildiğinde modellerde kullanılan

değişkenlerin yatay kesit bağımlılığına sahip olduğu görülmektedir. Değişkenlerde yatay kesit bağımlılığı olduğu için değişkenlerin durağanlık sınaması ikinci nesil panel birim kök testlerinden olan Pesaran (2007) Panel Birim Kök Testi ile sınanmıştır.

Emirmahmutoglu ve Köse (2011) nedensellik analizinin uygulanmasından önce kurulan modellerde yatay kesit bağımlılığı ile eğim katsayılarının homojen olup olmadığının test edilmesi gerekmektedir. Bu çerçevede ilk aşamada, modellerde yer alan değişkenlerin yatay kesit bağımlılığı içerip içermediği, veri setinin $N > T$ özelliğine sahip olması nedeniyle Pesaran (2004) tarafından geliştirilen CDLM testi ile Pesaran vd. (2008) tarafından önerilen düzeltilmiş CDLMadj testi kullanılarak incelenmiştir. Tablo 1'de raporlanan sonuçlar, modellerde kullanılan değişkenlerin yatay kesit bağımlılığı gösterdiğine işaret etmektedir. Değişkenler arasında yatay kesit bağımlılığı tespit edildiğinden, serilerin durağanlık yapısı ikinci nesil panel birim kök testlerinden Pesaran'ın (2007) Panel Birim Kök (CIPS) testi ile analiz edilmiştir.

Tablo 1: Değişkenlerin Yatay Kesit Bağımlılığı ve Birim Kök Test Sonuçları

	CD _{LM}		CDLM _{adj}	
KH	39.66466 (0.000)		53.78067 (0.000)	
EO	77.68076 (0.000)		145.7831 (0.000)	
Pesaran 2007 CIPS Birim Kök Test Sonuçları				
	Düzey		Birinci Fark	
	Sabit	Sabit ve Trend	Sabit	Sabit ve Trend
KH	-1.709 (0.526)	-2.287 (0.441)	-2.960 (0.000)	-3.305 (0.000)
EO	-3.495 (0.000)	-3.571 (0.000)	-3.953 (0.000)	-3.581 (0.000)
Not: Gecikme uzunluğu 0 olarak seçilmiştir.				

Analizin bir sonraki aşamasında kurulan modellerdeki denklemlerin eğim katsayılarının homojen olup olmadığı Pesaran ve Yamagata'nın (2008) geliştirdiği Delta testi aracılığıyla incelenmiştir. Modellerde yatay kesit bağımlılığının varlığı ise Pesaran (2004) tarafından önerilen CDLM testi ile Pesaran vd. (2008) tarafından geliştirilen düzeltilmiş CDLMadj testi kullanılarak değerlendirilmiştir. Söz konusu testlere ilişkin bulgular Tablo 2'de özetlenmektedir.

Tablo 2: Model Yatay Kesit bağımlılığı ve Katsayı Homojenlik Testi

Model 1 ($KH_{it} = \beta_0 + \beta_1 EO_{it} + e_{it}$)			
		İstatistik	p-değeri
Yatay Kesit Bağımlılığı	CD_{LM}	41.86309	0.000
	$CDLM_{adj}$	60.17542	0.000
Homojenlik	Delta Tilde	2.717	0.000
	Delta Tilde _{adj}	3.137	0.000
Model 2 ($EO_{it} = \beta_0 + \beta_1 KH_{it} + e_{it}$)			
		İstatistik	p-değeri
Yatay Kesit Bağımlılığı	CD_{LM}	77.50340	0.000
	$CDLM_{adj}$	144.9504	0.000
Homojenlik	Delta Tilde	3.137	0.000
	Delta Tilde _{adj}	3.622	0.000

Elde edilen sonuçlar, her iki modelde de yatay kesit bağımlılığının bulunduğunu göstermektedir. Eğim katsayılarının homojenliğini inceleyen Delta testine ilişkin bulgular ise, her iki model için de eğim katsayılarının homojen olduğu yönündeki sıfır hipotezinin %1 anlamlılık düzeyinde reddedildiğini ortaya koymaktadır. Buna göre modellerde yer alan eğim katsayılarının heterojen olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Araştırma sonucunda değişkenlerin ve modelin yatay kesit bağımlılığı içermesi ve modellerdeki eğim katsayılarının heterojen olması, Emirmahmutoglu ve Köse (2011) Nedensellik Testi'nin yapılabileceğini göstermektedir. Söz konusu test aynı yatay kesit bağımlılığını dikkate almakta, değişkenler arasındaki eş bütünleşik ilişkinin varlığını göz ardı etmektedir.

Tablo 3: Emirmahmutoglu ve Köse Analiz Sonuçları

			KH→EO	EO→KH	
Ülkeler	GU	T İstatistiği	Olasılık	T İstatistiği	Olasılık
Avustralya	1	0.250	0.617	0.636	0.425
Avusturya	1	2.632	0.105	0.043	0.836
Belçika	1	0.865	0.352	0.131	0.717
Kanada	1	5.285	0.022**	0.100	0.752
Şili	1	38.166	0.000***	0.255	0.613
Kolombiya	1	0.454	0.501	1.309	0.253
Kosta Rika	1	1.039	0.308	0.002	0.964
Çekya	1	0.385	0.535	1.065	0.302
Danimarka	1	0.728	0.393	0.004	0.947

Estonya	1	1.405	0.236	0.981	0.322
Finlandiya	1	0.570	0.450	0.104	0.747
Fransa	1	4.915	0.027**	0.710	0.399
Almanya	1	2.673	0.102	0.159	0.690
Yunanistan	1	1.598	0.206	0.030	0.863
Macaristan	1	0.006	0.939	0.015	0.903
İzlanda	1	20.531	0.000***	0.302	0.583
İrlanda	1	0.038	0.845	1.260	0.262
İsrail	1	6.541	0.011***	0.197	0.657
İtalya	1	2.662	0.103	0.107	0.743
Japonya	1	0.795	0.373	0.307	0.579
Kore	1	5.382	0.020**	1.919	0.166
Letonya	1	2.487	0.115	0.082	0.774
Litvanya	1	0.696	0.404	0.095	0.758
Lüksemburg	1	0.307	0.580	2.378	0.123
Meksika	1	0.466	0.495	0.051	0.822
Hollanda	1	0.193	0.660	0.136	0.713
Y.Zelanda	1	3.119	0.077*	0.916	0.339
Norveç	1	0.408	0.523	0.506	0.477
Polonya	1	0.424	0.515	1.235	0.267
Portekiz	1	0.020	0.888	1.565	0.211
Slovakya	1	0.175	0.676	4.039	0.044
Slovenya	1	1.977	0.160	0.213	0.645
İspanya	1	1.964	0.161	0.136	0.712
İsveç	1	1.274	0.259	2.278	0.131
İsviçre	1	2.915	0.088*	0.116	0.733
Türkiye	1	4.612	0.032**	1.851	0.174
İngiltere	1	2.555	0.110	0.091	0.763
ABD	1	10.077	0.002**	0.215	0.643
	Fisher				
Panel results	stat.	p-value			
KH=>EO	189.278	0.000***			
EO=>KH	58.537	0.931			

, **, * sırasıyla $p<0.10$, $p<0.05$, $p<0.01$ 'i göstermektedir.*

Tablo 3. 2013-2024 yılları arasında 38 OECD ülkesi için kamu harcamaları ile enflasyon oranı arasındaki Emirmahmutoğlu ve Köse (2011) Nedensellik Testi sonuçları temelinde nedensellik ilişkisini göstermektedir. Fisher test istatistiği temelinde %1 anlamlılık düzeyinde kamu harcamaları ile enflasyon arasında bir tek yönlü bir ilişki bulunmaktadır. Ülke bazlı nedensellik sonuçları değerlendirildiğinde, Kanada, Şili, Fransa, İzlanda, İsrail, Kore, Yeni Zelanda, İsviçre ve Türkiye’de kamu harcamaları ile enflasyon arasında tek yönlü bir ilişkinin olduğu görülmektedir.

5. SONUÇ

Bu çalışma, OECD'ye üye 38 ülkede kamu harcamaları (KH) ile enflasyon oranı (EO) arasındaki nedensellik ilişkisini 2013-2024 dönemine ait panel veri seti üzerinden Emirmahmutoglu ve Köse (2011) heterojen panel nedensellik testiyle incelemiştir. Elde edilen bulgular, panel genelinde kamu harcamalarından enflasyona doğru %1 anlamlılık düzeyinde tek yönlü bir nedensellik bulunduğunu göstermektedir. Ülke bazında sonuçlar ise Kanada, Şili, Fransa, İzlanda, İsrail, Kore, Yeni Zelanda, İsviçre ve Türkiye'de kamu harcamalarından enflasyon yönünde anlamlı bir nedensellik ilişkisinin varlığına işaret etmektedir. Buna karşılık enflasyondan kamu harcaması yönünde panel düzeyinde sistematik ve yaygın bir kanıt tespit edilememiştir. Bu durum, OECD örnekleminde kamu harcaması artışlarının toplam talep ve finansman kanalları üzerinden fiyatlar genel düzeyini etkileyebildiğini ancak enflasyonun kamu harcamalarını belirleyen baskın bir geri besleme mekanizması üretmediğini düşündürmektedir.

Bulgular, çalışma boyunca tartışılan teorik çerçeveye uyumludur. Özellikle talep koşullarının baskınlaştığı dönemlerde kamu harcamalarındaki genişlemenin toplam talebi artırarak talep yönlü enflasyonist baskıları güçlendirebileceği buna karşın üretim kapasitesinin genişlediği, verimliliğin yükseldiği veya harcamaların daha çok sermaye/altyapı yatırımlarına yöneldiği durumlarda enflasyon etkisinin zayıflayabileceği literatürde vurgulanmaktadır. Bu nedenle kamu harcamalarının enflasyona etkisinin yalnızca düzey üzerinden değil, bileşim ve finansman biçimi üzerinden de değerlendirilmesi gerekmektedir. Ülke sonuçlarındaki farklılaşma, harcama kompozisyonu, mali disiplin düzeyi, kurumsal yapı ve para politikasının kredibilitesi gibi unsurların enflasyonun maliye politikası kanalını güçlendirebildiğini göstermektedir.

Enflasyonun etkili biçimde kontrolü, altında yatan nedenlerin doğru teşhis edilmesini zorunlu kılar. Talep yönlü enflasyonla mücadelede toplam talebi dengeleyen para ve maliye politikaları öne çıkarken; maliyet yönlü enflasyon girdi piyasalarını istikrara kavuşturmaya dönük arz yönlü müdahaleleri gerektirmektedir (Blanchard, 2021). İthal enflasyon, döviz kuru yönetimi ve ticaret politikalarının önemini artırırken; yapısal enflasyon ise uzun vadeli kurumsal ve ekonomik reform ihtiyacını ortaya koymaktadır (Krugman and Obstfeld, 2019). Çalışmanın bulguları, OECD ülkelerinde kamu harcamalarının enflasyon üzerinde nedensel bir rol oynadığını gösterdiğinden özellikle talep fazlasının baskın olduğu koşullarda harcama artışlarının zamanlaması ve hedeflenmesi enflasyonla mücadelede kritik hale gelmektedir. Eğer enflasyonun temel nedeni toplam talep fazlalığı ise talebi

dizginlemeye yönelik geleneksel para politikası araçları uzun ve değişken gecikmelere rağmen etkin bir çözüm sunabilmektedir (Stiglitz, 2023). Bu etkinliğin sürdürülebilmesi, maliye politikasının da aynı hedef doğrultusunda uyumlu hareket etmesine bağlıdır.

Son olarak, bu çalışma yalnızca OECD ülkeleri ve seçilen dönemle sınırlıdır. Ayrıca kamu harcamalarının alt kalemleri (cari/sermaye, transferler vb.) ayrı ayrı analiz edilmemiştir. Gelecekte yapılacak araştırmaların, harcama bileşimi ile enflasyon arasındaki nedenselliği daha ayrıntılı sınıflandırmalarla test etmesi, farklı ülke gruplarını karşılaştırması ve şok dönemleri (pandemi, enerji krizi gibi) için alt dönem analizleri yürütmesi literatüre önemli katkılar sağlayacaktır. Buna rağmen mevcut bulgular, kamu harcamalarının enflasyon dinamikleri üzerinde kayda değer bir belirleyici olduğunu ve politika tasarımı harcamaya büyüklüğü kadar harcamanın niteliği, finansmanı ve makroekonomik konjonktürle uyumunun da dikkate alınması gerektiğini açık biçimde ortaya koymaktadır.

Kaynaklar

- Akçacı, T., & Kocağ, E. (2013). Kamu harcamalarının enflasyonist etkisinin ekonometrik analizi. *International Journal of Social Science*, 6(8), 1–18.
- Alesina, A., & Perotti, R. (1997). Fiscal adjustments in OECD countries: Composition and macroeconomic effects. *IMF Staff Papers*, 44(2), 210–248. <https://EconPapers.repec.org/RePEc:pal:imfstp:v:44:y:1997:i:2:p:210-248>
- Attari, M., & Javed, A. (2013). Inflation, economic growth and government expenditure of Pakistan: 1980–2010. *Procedia Economics and Finance*, 5, 58–67. [https://doi.org/10.1016/S2212-5671\(13\)00010-5](https://doi.org/10.1016/S2212-5671(13)00010-5)
- Bakırtaş, İ. (2003). Kamu harcamalarının temel makroekonomik göstergelerle ilişkisi ve nedenselliği (1983–2000 Türkiye örneği). *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 9, 41–66.
- Barro, R. J., & Bianchi, F. (2025). Fiscal influences on inflation in OECD countries, 2020–2023. *Economic Journal*. <https://doi.org/10.1093/ej/ueaf066>
- Barro, R. J., & Bianchi, F. (2023). Fiscal influences on inflation in OECD countries, 2020–2023 (NBER Working Paper No. w31838). National Bureau of Economic Research. <https://ssrn.com/abstract=4624240>
- Blanchard, O. (2021). *Macroeconomics* (8th ed.). Pearson.
- Blinder, A., & Solow, R. (1973). Does fiscal policy matter? *Journal of Public Economics*, 2(4), 319–337.
- Bölükbaş, M., & Alp, M. (2018). Türkiye’de enflasyon ve kamu harcamaları arasındaki ilişki: 1960–2017 dönemi için bir analiz. In *IV. International Caucasus–Central Asia Foreign Trade and Logistics Congress* (pp. 1121–1132).
- Brahmia, S. (2025). Fiscal policy and inflation determinants in Tunisia: An ARDL model approach. *Journal of Infrastructure, Policy and Development*. <https://doi.org/10.24294/jipd10906>
- Brennan, G., & Buchanan, J. M. (1980). *The power to tax: Analytical foundations of a fiscal constitution*. Cambridge University Press.
- Buchanan, J. M., & Tullock, G. (1962). *The calculus of consent: Logical foundations of constitutional democracy*. University of Michigan Press.
- Buchanan, J. M., & Wagner, R. E. (1977). *Democracy in deficit: The political legacy of Lord Keynes*. Academic Press.
- Ashley, E. M., Gariba, S. P., Issifu, S. A., Agbenuvor, E. K., & Ackah, S. T. (2024). Relationship between public expenditure and inflation. *The International Journal of Business and Management*, 12(6). <https://doi.org/10.24940/theijbm/2024/v12/i6/BM2406-001>
- Ebisine, L. (2021). Public expenditure and inflation in Nigeria. *International Journal of Multidisciplinary Research and Analysis*. <https://doi.org/10.47191/ijmra/v4-i7-10>

- Ekong, C., Umoh, O., & Akpan, O. (2025). Public debt, government spending and inflationary pressure in Nigeria: Ascertaining the threshold level. *International Journal of Research and Innovation in Social Science*. <https://doi.org/10.47772/ijriss.2025.90400225>
- Emirmahmutoğlu, F., & Köse, N. (2011). Testing for Granger causality in heterogeneous mixed panels. *Economic Modelling*, 28(3), 870–876. <https://doi.org/10.1016/j.econmod.2010.10.018>
- Ezirim, C., Muoghalu, M., & Elike, U. (2008). Inflation versus public expenditure growth in the U.S.: An empirical investigation. (*Eksik yayın bilgisi – dergi adı veya yayınevi gerekirse eklenebilir.*)
- Fernando, C., & Loja, R. (2020). El gasto público y su incidencia sobre la inflación en el Ecuador, periodo 2000–2017. (*Eksik yayın bilgisi*)
- Fisher, I. (1911). *The purchasing power of money*. Macmillan.
- Fisher, R. A. (1932). *Statistical methods for research workers* (4th ed.). Oliver and Boyd.
- Friedman, M. (1968). The role of monetary policy. *American Economic Review*, 58(1), 1–17.
- Granger, C. W. J. (1969). Investigating causal relations by econometric models and cross-spectral methods. *Econometrica*, 37(3), 424–438. <https://doi.org/10.2307/1912791>
- Güneş, H. (2020). Kamu harcamalarının ekonomik büyüme ve enflasyona etkisi: 28 OECD ülkesi için bir panel veri analizi. *Yönetim, Ekonomi, Edebiyat, İslami ve Politik Bilimler Dergisi*, 5(2), 1–15.
- Hamadouche, F. (2024). The impact of public expenditure on inflation: An ARDL approach. *Financial Markets, Institutions and Risks*. [https://doi.org/10.61093/fmir.8\(2\).70-85.2024](https://doi.org/10.61093/fmir.8(2).70-85.2024)
- Hamadouche, F. Z. (2024). The impact of public expenditure on inflation: An ARDL approach. *Financial Markets, Institutions and Risks*, 8(2), 70–85.
- Hamadouche, F., Hamadouche, B., Ghandour, M., Hamadouche, A., & Boutrig, B. (2024). Granger test and ARDL model for the socio-economic challenges investigation: Public expenditure components, economic growth, and inflation. *SocioEconomic Challenges*. [https://doi.org/10.61093/sec.8\(4\).70-87.2024](https://doi.org/10.61093/sec.8(4).70-87.2024)
- Hamilton, E. J. (1934). *American treasure and the price revolution in Spain, 1501–1650*. Harvard University Press.
- Ihekwereme, J. (2025). Fiscal policy and economic stability in Nigeria. *International Journal of Human Research and Social Science Studies*. <https://doi.org/10.55677/ijhrsss/03-2025-vol02i4>

- Jiang, J., Puzzello, D., & Zhang, C. (2022). Inflation, output, and welfare in the laboratory. *European Economic Review*. <https://doi.org/10.1016/j.euroecorev.2022.104351>
- Stiglitz, J. E., & Regmi, I. (2023). The causes of and responses to today's inflation. *Industrial and Corporate Change*, 32(2), 336–385. <https://doi.org/10.1093/icc/dtad009>
- Joy, J., Okafor, M., & Abaa, E. (2021). Impact of public capital expenditure on inflation rate in Nigeria. *Journal La Bisecoman*. <https://doi.org/10.37899/journallabisecoman.v2i4.422>
- Kara, M., & Yuliawan, D. (2023). Government expenditure and inflation: Empirical study using Granger causality in Indonesia (2000–2021). *Asian Journal of Economics and Business Management*. <https://doi.org/10.53402/ajebm.v2i1.307>
- Keynes, J. M. (1936). *The general theory of employment, interest and money*. Macmillan.
- Kibritçiöğlu, A. (2002). Causes of inflation in Turkey: A literature survey. In A. Kibritçiöğlu, L. Rittenberg, & F. Selçuk (Eds.), *Inflation and disinflation in Turkey* (pp. 43–76). Ashgate.
- Klein, M., & Linnemann, L. (2023). The composition of public spending and the inflationary effects of fiscal policy shocks. *European Economic Review*. <https://doi.org/10.1016/j.euroecorev.2023.104460>
- Korkmaz, S., & Güvenoğlu, H. (2021). The relationship between government expenditures, economic growth and inflation in OECD countries. *Finans Ekonomi ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*. <https://doi.org/10.29106/fesa.982512>
- Korkmaz, S., & Karakuş, B. (2018, June 27–28). OECD ülkelerinde kamu harcamaları, enflasyon ve ekonomik büyüme arasındaki nedensellik ilişkisi. In *ICEES'18 Full Paper Proceedings* (pp. 133–141). Bandırma, Türkiye.
- Krugman, P. R., Obstfeld, M., & Melitz, M. J. (2019). *International economics: Theory and policy* (11th ed.). Pearson.
- Magazzino, C. (2011). The nexus between public expenditure and inflation in the Mediterranean countries. *Theoretical and Practical Research in Economic Fields*, 2(1), 94–107.
- Mandala, R. (2020). Inflation, government expenditure, and economic growth in Indonesia. *Journal of Economics and Business*, 2. <https://doi.org/10.37479/jej.v2i2.6961>
- Musgrave, R. A. (1959). *The theory of public finance: A study in public economy*. McGraw-Hill.
- Nordhaus, W. D. (1975). The political business cycle. *Review of Economic Studies*, 42(2), 169–190. <https://doi.org/10.2307/2296528>

- Nugroho, M., & Utomo, Y. (2022). Analisis ... terhadap inflasi di Indonesia tahun 1997–2020. *Ekonomis: Journal of Economics and Business*. <https://doi.org/10.33087/ekonomis.v6i2.610>
- Nwamuo, C. (2022). Public expenditure and inflation rate in Nigeria: An empirical analysis. *World Journal of Advanced Research and Reviews*. <https://doi.org/10.30574/wjarr.2022.16.3.1049>
- Pehlivan, O. (2015). *Kamu maliyesi*. Celepler Matbaacılık.
- Pesaran, M. H. (2004). General diagnostic tests for cross-section dependence in panels (Cambridge Working Papers in Economics No. 0435). University of Cambridge.
- Pesaran, M. H. (2007). A simple panel unit root test in the presence of cross-section dependence. *Journal of Applied Econometrics*, 22(2), 265–312. <https://doi.org/10.1002/jae.951>
- Pesaran, M. H., & Yamagata, T. (2008). Testing slope homogeneity in large panels. *Journal of Econometrics*, 142(1), 50–93. <https://doi.org/10.1016/j.jeconom.2007.05.010>
- Pesaran, M. H., Ullah, A., & Yamagata, T. (2008). A bias-adjusted LM test of error cross-section independence. *The Econometrics Journal*, 11(1), 105–127. <https://doi.org/10.1111/j.1368-423X.2007.00227.x>
- Şahin, M., & Özenç, Ç. (2007). Kamu harcamaları ile makroekonomik değişkenler arasındaki nedensellik ilişkileri. *Yönetim Bilimleri Dergisi*, 5(2), 199–225.
- Sargent, T. J. (1986). *Rational expectations and inflation*. Harper and Row.
- Sargent, T. J., & Wallace, N. (1981). Some unpleasant monetarist arithmetic. *Federal Reserve Bank of Minneapolis Quarterly Review*, 5(3), 1–17. <https://doi.org/10.21034/qv.531>
- Seccareccia, M. (2023). Government deficit spending and inflation: Alain Paraguet and the Post-Keynesians. *International Journal of Political Economy*, 52, 297–316. <https://doi.org/10.1080/08911916.2023.2280368>
- Shifaniya, A., Hettiarachchi, K., Weeraddana, M., & Parmila, N. (2022). The impact of government expenditure on inflation: Evidence from Sri Lanka and India. *Sri Lankan Journal of Banking and Finance*. <https://doi.org/10.4038/sljbv.v5i1.28>
- Srivastava, A., Kanaujiya, K., & Kannoujia, P. (2024). Government expenditure and inflation in India: An empirical analysis. *Indian Journal of Public Administration*, 70, 860–875. <https://doi.org/10.1177/00195561241248281>
- Toda, H. Y., & Yamamoto, T. (1995). Statistical inference in vector autoregressions with possibly integrated processes. *Journal of Econometrics*, 66(1–2), 225–250. [https://doi.org/10.1016/0304-4076\(94\)01616-8](https://doi.org/10.1016/0304-4076(94)01616-8)

- Toriola, A., Adebosin, W., Oyewole, A., & Aberu, F. (2022). Monetary inflation and fiscal spending in Nigeria. *Journal of Public Administration, Finance and Law*. <https://doi.org/10.47743/jopaf1-2022-23-21>
- Totonchi, J. (2011). Macroeconomic theories of inflation. In *International Conference on Economics and Finance Research* (IPEDR Vol. 4, pp. 459–462). IACSIT Press.
- Tuncer, G., & Yıldız, F. (2024). Kamu harcamaları ve enflasyon ilişkisinin ampirik analizi: Türkiye örneği (2008:M1–2023:M12). *Akademik Araştırmalar ve Çalışmalar Dergisi*, 16(31), 377–389. <https://doi.org/10.20990/kilisiibfakademik.1508149>
- Varvarigos, D. (2010). Inflation, volatile public spending, and endogenously sustained growth. *Journal of Economic Dynamics and Control*, 34, 1893–1906. <https://doi.org/10.1016/j.jedc.2010.05.014>
- Woodford, M. (1995). Price-level determinacy without control of a monetary aggregate. *Carnegie–Rochester Conference Series on Public Policy*, 43, 1–46. [https://doi.org/10.1016/0167-2231\(95\)90033-0](https://doi.org/10.1016/0167-2231(95)90033-0)
- World Bank. (2024a). *Inflation, consumer prices (annual %)* [Data set]. World Development Indicators. <https://data.worldbank.org/indicator/FP.CPI.TOTL.ZG>
- World Bank. (2024b). *General government final consumption expenditure (% of GDP)* [Data set]. World Development Indicators. <https://data.worldbank.org/indicator/NE.CON.GOVZS>
- Y. O., F., & E. R., A. (2023). Effect of government expenditure on inflation in Nigeria. *African Journal of Accounting and Financial Research*. <https://doi.org/10.52589/ajaf-5yxmdyat>